

חזון החמ"ד מחולל מציאות

חסד וחמ"ד

ה'תשע"ה

**סיפורם של בתי החינוך הזוכים באות הצטיינות
על נתינה ועשיית חסד לאורך שנת הלימודים
במסירות ובהתמדה תוך הקניית ערכים משמעותיים לתלמידים**

"הזכחנו שחיי תורה ועבודה יוצרים דגש חברתי טהור ויפה..."

(הרב שאול ישראלי זצ"ל)

עריכה: אפרת עמנואל, ד"ר זהבה לזרוביץ, עדי צביאלי, מיכל דה-האן

עריכה לשונית: דוד הרבנד

הפקה: אתי אורלב, בת-שבע סיאני - מינהל החינוך הדתי

עיצוב וסדר: סטודיו "שחר שושנה"

הוצאה לאור: גף הפרסומים, משרד החינוך

כתובת אתר המינהל: <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/UNITS/Hemed>

תוכן

5	חזון החמ"ד
7	זווית אישית, אברהם ליפשיץ, ראש מינהל החמ"ד
12	לומדים לתת, ממ"ד סיני, רמלה
14	חסד מיוחד, ממ"ד אבן גבירול, חיפה
17	"מאשרים אנו כולנו אם אור-של-חסד זורח בקרבנו..." , אסתר חטב, מפקחת ארצית, גני ילדים, חמ"ד
18	תורת חסד בפיהם, גן גפן, מושב בית יוסף
20	רצף של חסד ונתינה, גן חצב, אלפי מנשה
22	האחר הוא אני, גן מיכל, ירושלים
24	עידוד יזמות בגן הילדים, גן עגור, גבעת אולגה
26	גן המעשים הטובים, גן דקלים וגן תומר תל אביב
28	גמ"ח לתושבי הקריה והסביבה, גן אורן, קריית ארבע
30	בוחרים בחסד כדרך חיים, גן צבר כפר רתמים
33	"על שלושה דברים העולם עומד..." , הרב אוריאל עובדיה, מפקח ארצי, יסודי, חמ"ד
34	מפתח הלב בחסד ובאמונה, בית הספר התורני אסף מימון, אשקלון
36	אלבום מדבקות של חסד, ממ"ד טללי אורות, טל מנשה
38	חזון של חסד ומעורבות, ממ"ד אוולינה, ירושלים
40	פיתוח רגישות לסביבה החברתית, ממ"ד רמת מודיעים, חשמונאים
42	חסד חובק עולם, ממ"ד מירון, תל אביב
44	הורים שותפים בעשיית חסד, חב"ד נצרת עילית
47	"ועשית הישר והטוב בעיני ה' למען ייטב לך", רם זהבי, מפקח ארצי, על-יסודי, חמ"ד
48	חגים וזמנים לנתינה, לחסד ולמעורבות, אולפנית ישורון פתח תקווה
50	חסד ונתינה בהלימה לתכנית הליבה ועל פי רצף התפתחותי, אולפנית הראל, כפר סבא
52	להתגדל במידות, להרבות במעשים, אולפנת "גילה - שעלי תורה", בית שמש
54	נתינה ועשייה למען האחר ככלי לבניית דימוי עצמי מיטבי, אולפנת בני עקיבא מירון
56	בנתינה וחסד אני ואת נשנה את העולם, אולפנת סגולה, קריית מוצקין
58	חסד ונתינה כהכנה להשתלבות בתחומי העשייה במדינה, ישיבת בני עקיבא בית יהודה, כפר מימון
60	עולם חסד יבנה", ישיבת בני עקיבא נווה הרצוג, ניר גלים
62	באמי"ת עוזרים לעמית, תיכון דתי אמי"ת כרמיאל
65	גני הילדים הזוכים באות הצטיינות חסד וחמ"ד לשנת ה'תשע"ד
66	בתי הספר היסודיים הזוכים באות הצטיינות חסד וחמ"ד לשנת ה'תשע"ד
67	בתי הספר העל יסודיים הזוכים באות הצטיינות חסד וחמ"ד לשנת ה'תשע"ד

בעזרת צור ישראל וגואלו
שב העם היהודי לארץ ישראל
והקים בה את ביתו הלאומי,
ובכלל זה את מוסדות המדינה,
משרד החינוך ואגפיו.

חזון החמ"ד החינוך הממלכתי דתי

מנהל החינוך הדתי על ראשיו, מחנכיו, מנהליו, מפקחיו וחברי מועצת החמ"ד, מחויבים לחינוך ילדי ישראל ליראת שמים ולחיי תורה ומצוות באהבה.

אנו פועלים כדי להתקרב ולקרב אל אבינו שבשמים – מתוך אמונה עמוקה והשקפת עולם מגובשת ושקולה, מתוך מחויבות לחינוך כשליחות לכלל ישראל, מתוך שאיפה לשותפות ביצירת חברת מופת ומתוך מחויבות לתורה ולהלכה.

בתי החינוך של החמ"ד הם כמשפחה עבור כל הבאים בשעריהם: תלמידים, הורים, מורים ומנהלים – בית חינוך כמשפחה.

בתי החינוך של החמ"ד הם בתים של תורה, של יראת שמים ואהבת ה' ושל מידות טובות ודרך ארץ.

בתי החינוך של החמ"ד מעוררים טיפוח זהות אישית ציונית-דתית-חברתית-אזרחית.

בתי חינוך של החמ"ד מלמדים באהבה ומחזקים את רוח האדם.

בתי החינוך של החמ"ד מקדמים למידה משמעותית, חדות הדעת ומצוינות.

מטרות החינוך הממלכתי דתי:

בין אדם לעצמו: חינוך למידות טובות ושאיפה לצמיחה מתמדת ולמצוינות בכל תחומי החיים.

בין אדם לאלוקיו: חינוך לאמונה בקב"ה, לאהבת ה', ליראת שמים ולחיי תורה ומצוות.

בין אדם לזולתו: חינוך להכרת מעלת האדם, הנכרא בצלם אלוקים, ולדבקות בכלל הגדול של "ואהבת לרעך כמוך" ובמצוות הנובעות ממנו.

בין אדם לעמו: חינוך לאהבת כלל ישראל, מתוך אחריות אישית ומעורבות חברתית.

בין אדם לארצו ולמדינתו: חינוך לאהבת הארץ, להכרה בערכה הרוחני, הלאומי וההיסטורי של מדינת ישראל, לאחריות לעתיד המדינה ולנכונות לפעול למענה.

זווית אישית

שאלה שאני שואל את עצמי לא פעם, האם סבי - שהיה יהודי חרדי, חסיד גור, רב ואב בית דין של קהילה גדולה בפולין - היה רואה בי המשך ישיר לעולמו? האם הוא היה רואה בי ממשיך דרכו ושמח בפירות שיצאו ממנו, או שמא היה רואה בי "מוטציה", לא בהכרח חיובית, מישהו ש"קיצץ מעט בנטיעות".

איני לבוש באותו לבוש, איני מתפלל באותה הגייה, אני מצוי בעולם מודרני, שותף לנעשה במדינת ישראל, ורואה עין בעין את התפתחות הטכנולוגיה, התעשייה ועולמות היצירה בתחום זה.

לו יכולתי לפגוש את סבי ז"ל (שנספה בתקופת השואה), הייתי מנסה לספר לו על החמ"ד... לקראת שבוע החמ"ד - חמ"ד מנהיגים חינוך...

"חדש מישן" - חמ"ד מחבר בין עולמות

אנחנו צריכים להתבונן בתקופה המתחדשת ככזו המחוברת חיבור עמוק לתכנים הישנים הנמצאים בתורה: "אם שמוע בישן תשמע בחדש" (ברכות, מ). אנחנו שומעים ומתחדשים, ובו זמנית אנו קשובים לתורה "הישנה".

לא מערכת חיים שבדיעבד אנחנו מבקשים לחיות, לא ביטוי של "קצת מזה וקצת מזה", אלא תורה שלמה חדשה, המבקשת לבטא שלמות תפיסתית. ייתכן שזו הבורה הגדולה ביותר שאנו צריכים להביא לעמנו בתקופה זו, בדור זה.

במשך אלפיים שנה עם ישראל מקיים (או משתדל לקיים) תורה ומצוות. בגלות, התורה הפכה לדת, והחיים היו מנותקים מהדת. "היה גרמני בצאתך ויהודי בביתך". דיכטומיה, יש קו ברור. מעין "פיצול אישיות" של האדם. האדם היה דתי בבית הכנסת, ללא שום קשר לעיסוקו ולמהלך חייו היומיומיים. לחיים הציבוריים בוודאי לא היה קשר לעולמו הדתי של היהודי בגלות. הביטוי של חז"ל הוא "אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד". ומעבר להלכה, ל"סתם" בחיים לא היה קשר לעולם ההלכה (אין ספק שבגלות, הצורך לשמור על העולם הדתי כפי שהוא, הכוח לשמר את הקיים - היה העוגן של הפרט, של המשפחה ושל הקהילה. מול הרוחות הסוערות וחשכת הגלות, הסיסמה "חדש אסור מן התורה" סייעה ליהודים לשרוד).

מאז שיבתנו לציון, הדת (מילה מצומצמת ומצמצמת) עוברת להיות תורה והחיבור הוא לכל תחומי החיים...

במדינת ישראל - התורה הפכה לתורת חיים. לא עוד נתק בין העולמות!

הזכות לחיות במדינת ישראל מאפשרת מחשבה חדשנית של דרך זו.

"כל זמן מאיר בתכונתו" - וצריכים אנו לחדש את הנקודה המיוחדת שלנו בדור זה, בתפיסת עולמנו האמונית. השיבה לציון ראשית צמיחת גאולתנו, נותנת לנו את הזכות והחובה להיות עסוקים בהלכות מדינה, בהתמודדות תורנית עם סוגיות ציבוריות שלא פגשנו כמותן קרוב ל-2,000 שנה. ההבנה היא שהחיים השגוריים אינם מנותקים מהתורה אלא משולבים בהם.

הלימוד של "בכל דרכך דעהו, זו פרשיה קטנה שגופי תורה רבים תלויים בה" - כתב הרב זצ"ל, שבכל דרכיך, הכוונה בתוך כל דרך שאדם הולך ומצוי בה - שם "דעהו", שם צריך לדעת את ה'.

וכן להפך - התורה בטהרתה, התפילה אינה נשארת "בקרבן זווית", אלא ההלכה היא שביטחונות צריך להיבנות עם חלונות פתוחים החוצה. גם כשאדם עוסק במקצועו, בעבודתו, בזמנו הפנוי, הוא אינו פנוי מלהיות שייך ל"לגיונו של מלך".

תפיסה זו, המיוחדת לדורנו - דור התקומה - יש בה חידוש גדול ותעוזה רבה שאינה קלה לחינוך ולמימוש כלל ועיקר. הקושי נובע מהעובדה שהמחשבה היא מופשטת, רוחנית, ולמי שחסרה היכולת לחוות זאת, הנושא עלול להישאר בגדר רעיון בלבד.

מאידך, ייתכן כי האדם "נמצא שם", אך חסר הוא את "התמליל של הסרט"...

וגם כאן, ההגדרה והבירור חשובים ביותר. יפה הגדיר הרב זצ"ל ("למהלך האידיאות בישראל"): "למלואה של שאיפה זו צריך דווקא, שצבור זה יהיה בעל מדינה פוליטית וסוציאלית וכסא ממלכה לאומית, ברום התרבות האנושית... למען דעת, שלא רק יחידים חכמים מצוינים... חיים באור האידיאה האלוקית, כי גם עמים שלימים, מתוקנים ומשוכללים בכל תיקוני התרבות והיישוב המדיני. עמים שלמים הכוללים בתוכם את כל השדרות האנושיות השונות, מן רום האינטליגנציה האמנותית... עד המערכות הרחבות, הסוציאליות, הפוליטיות... אפילו היותר נמוך ומגושם..."

המפתח מצוי בראייה ההוליסטית, הכוללת, המנסה לגעת בכל מארג החיים בחינוך התלמידים בחמ"ד. בעולם הקודש כהלכתו - כיצד מצד אחד הוא ממשיך את החיים (למשל, לימוד תורה לא רק כלימוד תיאורטי אלא כלימוד רלוונטי, לפי רצון ובחירה של התלמידים, לימוד מקצועות הקודש בדרכים שונות ומגוונות כולל מציאת דרך להפנמת הלימוד ועוד), ומצד שני, מקצועות "החול" אינם מנותקים מתפיסה אמונית (למשל, בתי המדרש שהקמנו לצד מגמות האמנות, שילוב מקורות היהדות בסדנאות תאטרון ועוד).

המושג "תורת חיים" הנו מארג חיים שאיננו רק לימוד. בתוך המוסד החינוכי - לאווירה, לאקלים, לשירה, לשמחה, למאור הפנים, לאטמוספירה, לחיים הפנימיים - יש משקל גדול ביותר. לעיסוק בנתינה לקהילה ולכלל ישראל. לעמידה של המנהל בשער המוסד החינוכי בקבלת פנים אוהבת ולשאר הביטויים שיש בהם נשמה יתרה - המנסה לחבר את העולמות כולם - לכל אלה יחד יש תפקיד בהפנמת התורה הכוללת והגואלת.

כלל ישראל - חמ"ד של כולם

במבצע "חומת מגן", כשניסה גדי עזרא להציל חבר פצוע, הוא נהרג. במגירה בחדרו נמצא מכתב שכתב לחברתו שהתכוון לשאתה לאישה, וכך כתב בין היתר: "אם המכתב הזה יגיע אלייך, סימן שקרה לי משהו... אהובה שלי, אני מרגיש שמצד אחד אין דבר שאני רוצה בעולם יותר מלהיות אתך ולהקים אתך בית ומשפחה. אבל מצד שני, אין דבר שאני רוצה יותר מלצאת למבצע הזה ולהכות את הנבלים האלה מכה גדולה, כדי שלא יחשבו אפילו לעשות עוד פיגוע או אירוע חבלני, וייקחו בחשבון שכל פעם שיעשו זאת, נכה בהם במקום הכי כואב שיכול להיות, ונהיה מוכנים לשלם את המחיר. אני מוכן להיות המחיר הזה. אל תכעסי עליי אהובתי, אבל ברגעים כאלה הרגש הכלל ישראלי שלך הוא זה שאמור להוליך אותך, ועליך להלום ברשעה כאילו אין לך חיים פרטיים. "בצבאות דוד היו נותנים גט כריתות לפני היציאה למלחמה" ("כלביא שכך", לזכרו של גד עזרא, סוף הספר).

המכתב של גדי עזרא הוא ביטוי עמוק לתפיסת עולם הרואה את כלל ישראל כערך המרכזי ביותר בעידן של אתחלתא דגאולה. וכך כתב הרב חרל"פ (מי מרום, עמ' שכה): "כי כל יסוד קיום המצוות הוא מצד ההתקשרות עם כלל ישראל, וכל מה שאנו מקיימים הוא בשם כל ישראל... ויותר ממה שאי אפשר לנו להיות עם בהעדר אחת ממצוות ה', יותר מזה אין שום תקומה לשום מצווה מבלעדי היותנו לעם. וכל מה שנוכך יותר ונתרומם ביותר, נתקרב ביותר לקיים הכל מצד הצורה הלאומית, מרום פסגת אחדותם של ישראל".

המבט שלנו בחמ"ד הוא מבט כלל ישראלי. אנו מתחנכים לחשוב לא רק על טובת הפרט אלא על טובת הכלל כולו, אנו מתפללים לא על עצמנו בלבד אלא על האומה כולה, אנו מחונכים לדאוג בדאגתם של כולם, לשמוח בשמחתם, ולהיות

שותפים מלאים, בפועל ממש, עם כלל הצבור בישראל: "כל חכם מישראל שיש בו דבר תורה לאמיתו, ומתאנח על כבודו של הקב"ה ועל כבודו של ישראל כל ימיו, ומתאוה ומצר לכבוד ירושלים ולכבוד בית המקדש, ולישועה שתצמח בקרוב ולכינוס גלויות, זוכה לרוח הקודש בדבריו..." (הרמח"ל, מסילת ישרים, מידת החסידות). הראייה הכללית היא שעמדה בבסיס המחויבות של כולנו ל"והעמידו תלמידים הרבה". "החמ"ד של כולם" יכול להתפרש בטעות כסופרמרקט... כמי שמבקשים לדאוג למספר התלמידים כשאין קו ברור, אחד, מדויק. אך לא היא: מתוך אחריות כלל ישראלית, מתוך הבנה שהחמ"ד בשמחה רואה בחינוך ילדי כלל ישראל המבקשים ללמוד במוסדותיו - חובה לאומית, מוסרית וחינוכית, כולנו רואים זכות גדולה להסתופף בצלם של כל תינוקות של בית רבן המבקשים ללמוד תורה ודרך ארץ במוסדותינו.

ואולי מעבר לכך. הקמנו את ועדת "צמד חמ"ד - יחד שבטי ישראל", ועדה שעוסקת במחויבות של כולנו לכלל עם ישראל (גם מי שלא ביקש ללמוד בחמ"ד). יישום ההחלטות יחייב את כולנו לפתוח צוהר של מחשבה, צוהר שיאפשר להכיר, ללמוד וללמד עם מערכת החינוך הממלכתית. אנו חשים שהחברה הכללית במדינת ישראל היא ברובה מסורתית ומתגעגעת למציאת משמעות יהודית ערכית לקיומה. אנחנו מבקשים לשתף את האומה כולה בחזון התורני במרכז המדינה, בחתירה לצדקה ומשפט ובשאיפה מתמדת לחיים מוסריים ולצדק חברתי: "כי חסד חפצתי ולא זבח ודעת אלוקים מעולות". מתוך תחושת מחויבות של לימוד זכות על כל אחד מישראל, ומתוך נתינת כבוד לכל אחד מישראל, לפרט ולכלל, בענווה גדולה, נראה את זכותנו זו: "אורו של משיח כשזורה בלב, הוא מלמד לכבד את הבריות כולם, והיה ביום ההוא שורש ישי אשר עומד לנס עמים, אליו גויים ידרשו והיתה מנוחתו כבוד".

גודל התקופה וגודל התפקיד של החמ"ד

מו"ר הרב עמיטל זצ"ל היה מדגיש ככל שיכול היה את גודל התקופה ואת שני האירועים המרכזיים ההיסטוריים שאירעו במאה השנים האחרונות, שלא היו כמותם בכל תולדות ישראל: השואה והתקומה. אנחנו לא מסוגלים להבין באופן מלא וברור את גודל התקופה שבה אנו זוכים לחיות. אם יגיע משהו בעוד אלפי שנים, ויספר על נעל של הילדה זהבה'ה בת השלוש שנמצאה באושוויץ, ויצייג ליד הנעל את כנף טנק המרכבה שנמצא במרחק שלוש שעות טיסה, במדינת ישראל, והוא יישאל: "כמה זמן עבר בין מה ששני המוצגים מייצגים, בין השואה ובין הקמת מדינת ישראל?" אדם נורמלי ישיב כי חלפו שנות אור... אנחנו זוכים לחיות בתקופה שבה מפקד חיל האוויר של צה"ל טס במטס ממלכתי מעל אושוויץ, שממנה ניצל אביו. זכיתי לראות סב, שאיבד את כל משפחתו בשואה, רואה את נכדו כשהוא מקבל אות חניך מצטיין בסיום קורס של כ-200 קציני חי"ר, והוא אינו מפסיק לבכות... אנחנו מסוגלים להכיל? להתייחס, להגדיר ולנתח את התופעה הזו, על שני שלביה? האם מעבר להיותנו יכולים לומר במילים את העובדות ההיסטוריות "שלוש שנים אחרי שיצאו האודים העשנים מן החורבות והמתנות, הוקמה מדינת ישראל" אנחנו מסוגלים להפנים זאת? אנחנו באמת חשים בעצם קיומנו כאן כאומה במדינת ישראל את היותנו נצח ישראל? עמים עלו וירדו מעל במת ההיסטוריה ונעלמו, והנה עם שעבר שיסוי וביזוי, אחרי אלפיים שנות גלות, שפלות וניוון, זוכה לעצמאות לאומית ומדינית.

אנחנו זוכים לראות את התגשמות חזון הנביאים נגד עינינו: "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדרחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים" (ישעיהו כז). הטלטלה ההיסטורית הזו אי אפשר לבטא אותה בהגדרות נקודתיות, אנושיות וקונבנציונליות, אלא במושגים נבואיים. כן אנחנו, היום, חיים בדור הזוכה להיות בתוך מהלך של אתחלתא דגאולה. וכך הסביר האבן עזרא את הפסוק בתהילים: שיר המעלות, בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים - בשוב ה' שבותם כן יאמר ישראל, אין אדם רואה בהקיץ הפלא הזה רק חלום". התחדשות הגאולה היא כמו חלום, זו חוויה שאי אפשר להשוותה לשום דבר הדומה למציאות, אלא לחלום...

הארץ שהייתה שוממה במשך אלפיים שנה, חיכתה שישבו ופרוהיה לביתם... ואז, ורק אז, הארץ נתנה פירוטיה בעין יפה: "אמר רבי אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תישאו לעמי ישראל כי קרבו לבא"

(בבלי, סנהדרין צח ע"א). הרב עמיטל היה מזכיר תמיד שזכינו למדינת ישראל בגלל רצון הקב"ה לקדש את שמו לאחר חילול השם הנורא בשואה. תקומת המדינה וניצחונותיה במלחמות ישראל מול צבאות ערב שקמים עליה, היוו תשובה של קידוש השם. סיבת הגאולה נעוצה בתיאורו של יחזקאל הנביא: "לכן אמר לבית ישראל כה אמר ה' לא למענכם אני עשה בית ישראל כי אם לשם קדשי אשר חללתם בגויים אשר באתם שם. וקדשתי את שמי הגדול המחלל בגויים אשר חללתם בתוכם וידעו הגויים כי אני ה' נאם ה' בהקדשי בכם לעיניהם".

דווקא משום שהקמתה של מדינת ישראל נבעה מהיסוד של קידוש השם, החיוב שלנו, כמי שמבינים את עומק המהלך שבו אנו מצויים, הוא לקדש שם שמים בדורנו. הן במישור האישי - כל אחד במקום שבו הוא נמצא, והן במישור הכללי, ה"חמ"די"... היותר לאומי. קיבלנו על עצמנו ללמד את כל המקצועות כולם לצד לימודי הקודש. אנחנו רואים מלכתחילה את ההשתלבות ואת ההשתתפות המשמעותית בנטל האחריות במדינת ישראל: בצבא, בהתיישבות, במדע ובתעשייה. חסד הקמת המדינה הציב בפנינו אתגר רוחני גדול. להשתדל לעשות הכול שהמדינה תתנהל בדרכי צדק ומוסר, לחזק את כולנו והאומה כולה בעשייתנו החינוכית הרוחנית והחברתית, כל אחד כמנהיג חינוכי בבית ספרו, וכולנו כ"חמ"ד" המחויבים לפרהסיא. "ואהבת את ה' אלוך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אשרי אביו שלמדו תורה... עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר" (יומא פו ע"א). מתוך התנהגות זו, מתוך חינוך שכזה עם תלמידינו, יתממש בנו המשך נבואתו של יחזקאל: "וקדשתי את שמי הגדול המחלל בגויים אשר חללתם בתוכם וידעו הגויים כי אני ה' נאם ה' בהקדשי בכם לעיניהם. ולקחתי אתכם מן הגויים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם... ונתתי לכם לב חדש ורוח חדש... וישבתם בארץ אשר נתתי לאבותיכם והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלוקים".

"המרד הקדוש" - או שמרנות מסורתית?

עם ייסוד הפועל המזרחי בשנת 1922, הטביע מנהיג התנועה שמואל חיים לנדוי (שח"ל) את מטבע הלשון "המרד הקדוש". בהגותו של שח"ל לא הייתה בכך הוראת שעה בלבד אלא בשורה וצו לדורות. "המרד הקדוש", פירושו התרחשות בלתי פוסקת, באיזון הפנימי שבין מרד לבין קדושה. "המרד הקדוש" לובש צורה ופושט צורה - באפיקים ההתיישבותיים, החינוכיים, התורניים והחברתיים. מתוך רצון כן לקרב את הגאולה, מתוך אמונה שמובטחים אנו בדברי ריב"א: "עתידה בת קול להיות מצפצפת בראש ההרים ואומרת כל מי שפעל עם אל יבא וייטול שכרו" (ויקרא רבה, כז). בוגרי החמ"ד, הורים ותלמידים, מבקשים "לפעול עם אל". בוגרי משפחת החמ"ד מצאו כיווני עשייה, הגשמה, ותחושת שליחות לאומית בכיוונים שונים. הרצון לעשות למען הכלל והמחשבה מהו "המרד הקדוש" בעת הזאת הביאו להקמת ההתיישבות, להגברת לימודי התורה ולחזיון, להקמת גרעינים תורניים, להפעלת עמותות המחזקות את הצדק החברתי והדאגה לאחר, להתגייסות לייחוד הגליל, ועוד.

לצדם, בוגרים רבים רואים בעצם שימור המסורת ובהקמת משפחות החיות ברוח ישראל סבא את תפקידם ואת שליחותם... הם חשים אי נוחות בקיטוב העולה מן הקריאות האידיאולוגיות החדות בנושאים השונים. הם הורים ותלמידים החיים בסביבה דתית, או כללית, שומרים תורה ומצוות, מתנדבים כשאפשר, מצטרפים ללימוד הדף היומי, או קשובים לשיחה של הרב בין מנחה ומעריב, וכו' וכו'. אין אפיון מיוחד ל"קבוצה" זו... היא עשויה להיות מהעיר, או מהפריפריה... עולים ותיקים מארה"ב כמו דור שני ליוצאי צפון אפריקה... אולי נכון יהיה לומר שאלה המשתייכים ל"קבוצה" זו (שהיא רחבה מאוד) מיישמים במציאות חייהם את "ארץ ישראל לעם ישראל על פי תורת ישראל".

באיזו תנועה נבחר? את מי יש להעדיף? את האידיאולוגים והאידיאליסטים שמוציאים את עצמם ב"מרד הקדוש" לסוגיו? או את מי שבחר להיות איש החמ"ד של פעם? מי הוא זה ש"פועל עם אל" באופן מלא יותר? מי הוא זה שיסייע לכלל עם ישראל לרצות לחזק את מורשתו ואת הקשר שלו למסורת ישראל? מי שחי במסירות נפש ובתחושת שליחות מלאה לרעיון שאותו הוא רוצה להנחיל לעם ישראל, או מי שלומד בחמ"ד, בלי יומרות גדולות מדי... פשוט איש חמ"ד "מן השורה"?

נבקש להציע שגם כאן אנחנו חייבים לראות את ההשפעה ההדרית בין שני הכיוונים. כל חברה באשר היא בנויה על החלקים האידיאולוגיים שבה, אלו המושכים ופורצים לחשיבה ולעשייה, כמו גם על "אנשי החול", אלה שעצם חייהם בתוך המסגרת החברתית משפיעים על החבורה כולה. מוטת הכנפיים של החמ"ד רחבה מספיק ויכולה להכיל מגוון של השקפות ואורחות חיים: את האידיאולוגים והמכוונים לתוספת שעות קודש והרחבת תלמודי התורה, את מי שרואה בסוגיות החברתיות-מוסריות את עיקרו של החמ"ד, את מי שמבקש להעלות את ערכה של ההתיישבות וארץ ישראל כנקודה המשמעותית של דורנו, ואת מי שמקיים אורח חיים מסורתי, ורוצה שבניו יינקו את מורשת ישראל באופן אותנטי במוסדות החמ"ד.

במקום סיכום

בירושלמי (ברכות, פ"א) אמרו חכמים: "רבי חייא רבא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה, וראו איילת השחר שבקע אורה. אמר רבי חייא רבה לרבי שמעון בן חלפתא בירבי: כך היא גאולתן של ישראל, בתחילה קמעא קמעא כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת..." דברי הירושלמי מלמדים אותנו שהגאולה היא תהליך המתקדם קמעא קמעא. אין זה אירוע חד פעמי אלא תהליך מתמשך. בתהליך כזה יש עליות וירידות, יש קשיים ואתגרים רבים לצד הצלחות והתקדמות רבה. הקשיים והאתגרים הם חלק מהבניין. כל קושי בונה נדבך נוסף בגאולה, המתקדמת ומתפתחת. לצד ההישגים הנפלאים והמרשימים שאליהם הגענו, אתגרים רבים עומדים לפנינו.

לשבוע החמ"ד קראנו "חמ"ד - מנהיגים חינוך". ננסה בכל מאודנו לעשות הכול כדי לחזק את מוסדות החמ"ד, נשתדל להעצים את מוסדותינו בכיוון של "בית חינוך כמשפחה". נעשה כל שאנו יכולים לדאוג שכל מי שבא בשערי החמ"ד ישמח לסיים בו את לימודיו - "והעמידו תלמידים הרבה". נתחנך עם תלמידינו על הזכות הגדולה שנפלה בחלקנו להיות בדור של גאולה, עם התורה הגואלת שמנווטת את דרכנו. נהיה קשובים לקולות הפנימיים של האומה כולה להיות שותפים לכיוון של חיזוק השורשים והמסורת של בית ישראל סבא, בתוכנו פנימה. נראה ברכה גדולה וכיוון דרך במה שלימדנו הלל הזקן: "לכל אדם ישנה". נחזק את הזכות הזו שנפלה בחלקנו.

נזכה להתחדש ולהתקדש, נמשיך להשתדל להנהיג חינוך בתוכנו, ובענווה, מתוך כך נזכה להנהיג חינוך בית ישראל. יהי ה' עמנו בכל מעשינו.

המשך הצלחה בעבודת הקודש.

אברהם